

Bir Elin Nesi Var, İki Elin Sesi Var: İşte Karşınızda Hayvan Sürüleri!

Hayvan türlerinin bazıları belirli bir süreliğine bir araya gelerek beslenmek, üremek, avlanmak ya da göç etmek için sosyal bir yapı oluşturur. Bu yapıya "sürü" adı verilir. Hayvanlar farklı amaçlarla farklı tip sürüler oluşturabilir. Örneğin kimi kuş türleri göç etmek amacıyla bir araya gelip geçici sürüleri oluşturur. Zebra, antilop, yunus, aslan gibi bazı hayvan türleri ise yaşamları boyunca sürü hâlinde yaşayarak kalıcı sürüleri oluşturur. Elbette kimi sürüde yalnızca birkaç birey, kimindeyse binlercesi bir arada bulunabilir. Hatta kuşlar, memeliler ve balıklar, içinde birden fazla hayvan türünün olduğu karışık sürüler bile oluşturabilir.

Sürü olarak hareket etmenin ya da yaşamını sürdürmenin birçok yararı var. Örneğin antilop ya da zebra gibi otçul hayvan sürülerinin yırtıcı hayvanlar tarafından avlanma riskleri daha düşük olur. Özellikle çok sayıda zebra bir arada durduğunda, zebra ların desenleri birbirlerine karıştığı için avcılar tarafından tek tek ayırt edilmeleri zorlaşır. Ayrıca sürüdeki bireyler birbirlerini tehlikelere karşı uyarır. Benzer biçimde, aslan, sırtlan gibi yırtıcı hayvanların bir takım hâlinde organize olduklarında avlarını yakalama olasılıkları daha yüksektir. Çoğu hayvan sürüsünde doğan yavruların bakımına sürüdeki diğer üyeler de yardım eder.

Koyunlar en sık rastladığımız sürü olarak yaşayan hayvanlardan. Hatta bu yaşamı o kadar çok severler ki sürüden ayrılan ve yalnız kalan koyunlar kaygılanıp strese girer.

Sürülerin kendi içlerinde farklı kuralları olabilir. Örneğin kurt sürüleri, ebeveyn kurtlar ve yavrularından oluşur. Kurtlar avlanırken, yavrularını yetiştirirken, yavrulara savunmayı ve avlanmayı öğretirken takım hâlinde çalışır ve iş bölümü yapar.

Oyun oynamak, yavrularla ilgilenmek, birbirlerini tehlikelere karşı uyararak ve toplu olarak avlanmak gibi davranışlar gösteren yunuslar da sürü hâlinde yaşar. Anne yunuslar, yavrularına özel bir ıslık sesi çıkararak seslenir. Bu özel ıslık sesi o yunusa ait özel bir ad gibidir. Böylece kalabalık sürülerde bile birbirlerini kolayca bulurlar.

Penguen sürülerinin birey sayısı 1 milyonu aşabilir. Penguenlerin oluşturdukları sürülere penguen kolonisi denir. Çok soğuk havalarda penguenler toplu hâlde durur. Böylece birbirlerine yaklaşıp ve en dıştaki penguenler içe doğru sürekli yer değiştirerek vücut ısılarını korumaya çalışırlar. Kolonideki iş bölümü o kadar gelişmiştir ki yavru penguenler için bir kreşleri bile vardır! Ebeveynler avlanmaya giderken yavrular bir araya toplanır ve birkaç yetişkin penguen, yavrulara göz kulak olabilmek için onlarla kalır.

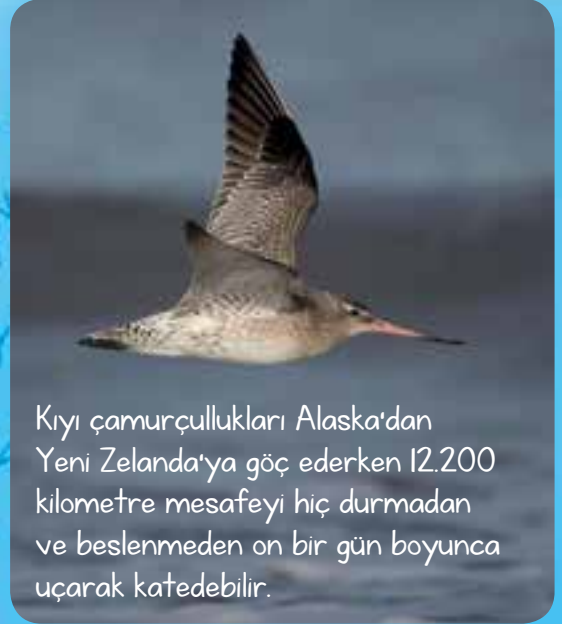
Nereye Gidiyorsunuz Göçmen Kuşlar?

Sonbahar ve ilkbahar aylarında gökyüzünde uçan kuş sürüleri görmüş olabilirsiniz. Bazı kuş türleri havaların soğumasıyla daha kolay yiyecek bulmak, yavrularını daha sıcak hava koşullarında büyütme gibi nedenlerle göç eder. Canlıların iki coğrafi bölge arasındaki düzenli ve yinelenen hareketine “göç” denir. Kimi kuş türleri tek başına, kimi kuş türleri de sürü hâlinde farklı göç tipleriyle yolculuk yapar.

Kuşlar, uzun ya da kısa mesafe göçleri gerçekleştirebilir. Göçler bazen o kadar uzun olur ki katedilecek yol kıtalar arası mesafeler anlamına gelebilir.

Bazı kuşlar sürekli kanat çırpma yerine havadaki sıcaklık farklarından oluşan hava akımlarını kullanarak yani süzülerek uçar. Böyle uçan kuşlar, deniz ve okyanus gibi büyük su kütlelerini aşamadıkları için karalardan çok uzaklaşmadan, kıyı kenarlarını izleyerek göç eder.

Kıyı çamurçullukları Alaska'dan Yeni Zelanda'ya göç ederken 12.200 kilometre mesafeyi hiç durmadan ve beslenmeden on bir gün boyunca uçarak katedebilir.

Süzülerek göç eden leylekleri İstanbul Boğazı'nda görebilirsiniz.

Belli bir bölgede yaşayan belli bir türün toplam birey sayısına popülasyon denir.

Bazen aynı kuş türlerinin farklı popülasyonları göç bölgesine farklı zamanlarda ulaşabilir. Bu durumda geç gelenler, yer bulamayıp daha uzağa gitmek zorunda kalarak birdirbir göçü yapar.

Kızılbacaklar birdirbir göç tipini kullanır.

Halkalanmış bir küçük gümüş martı

Halkalanmış bir kuş, başka bir araştırmacı tarafından bulunduğunda, halka üzerindeki bilgiler kuşun ilk halkalandığı merkeze ulaştırılır. Böylece kuşun nerede ve ne zaman halkalandığı öğrenilerek göç yolu da tahmin edilir.

Halkalanmış bir çalı bülbülü serbest bırakılırken

Çevrenize daha dikkatli bakarak göç hazırlığındaki kuşları ayırt etmeye çalışabilirsiniz. Kim bilir, belki ilkbaharda aynı kuşla yeniden karşılaşabilirsiniz!

Karabaşlı ötleğen

Çıvgın

Kuşların göç yolculuklarında tam olarak nasıl bir yol izlediğini merak eden araştırmacılar kuş halkalama yöntemini bulmuş. Kuşu halkalamak için öncelikle kuşlar zarar verilmeden yakalanır. Bir bacağına kuşu rahatsız etmeyecek, hafif, paslanmaz, alüminyum ya da çelikten yapılmış bir halka takılır. Halkada uygulandığı ülkeye göre sabit bir adres ve halkalanan kuşa özel bir kod numarası bulunur. Adres kuş hakkındaki bilgilere ulaşılmasını, kod numarasıysa kuşların bireysel olarak tanınmasını sağlar. Kuşla ilgili bilgiler kaydedilip halka takılma işlemi tamamlanınca kuş serbest bırakılır.

Fotoğraf: Prof. Dr. Arzu Gürsoy Ergen

Ülkemizde kullanılan bir kuş halkası örneği

Ülkemizde kuş çeşitliliğinin çok olduğu ve göçmen kuşların yolu üzerindeki bazı noktalarda kuş halkalama istasyonları kurulmuştur. Samsun, Iğdır, Ankara ve Antalya'da bu çalışmaların yapıldığı halkalama istasyonları bulunur. Karabaşlı ötleğen, çıvgın ve kızılgerdan ülkemizdeki istasyonlarda en çok halkalanan kuş türleridir.

Kızılgerdan

